

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у влату, на по године
10 фран. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аге-
нту у Котор. Дописи се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет рије-
ца по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— У четвртак, 17. о. м., дан рођења Њ. Кр. Височанства Књаза Наследника прослављен је уобичајеним начином. У 11 сати прије подне одржато је у овдашњој манастирској цркви свечано благодарење у присуству Њ. Кр. Височанства Књаза Господара, државнијех великодостојника, чиновништа, официрског кора и грађанства. Послије благодарења пуцали су са „табје“ топови, војска је чинила шпалир, а војна музика свирала је црногорску народну химну. Послије подна војна музика свирала је у општинском парку, а пјесме и весеље трајало је у вароши до касно доба ноћи, чему је особито предњачио овдашњи наш батаљон стојеће војске.

— Данас се враћа са наука из Хајделберга Њ. В. Књаз Петар. У пратњи Њ. Височанства налази се Његов професор са госпођом и г. ађутант Мишо Поповић.

— Госп. Др. Ј. Ненадовић, нарочити изасланик и секретар Њ. В. Краља Србије био је прошле недјеље на Ријеци и у Подгорици, гдје је прегледао војни стан, монопол и околину. У пратњи госп. Шиша Поповића, управитеља Зетско-Брдске области извезао се је г. Др. Ненадовић до границе са стране Тузи и до Дукље.

У четвртак био је г. Ненадовић на ручку код г. Вој. Гавра Вуковића, Министра Иностраних Дјела, а у вече била је фамилијарна опростја на вечера у Двору. Г. Ненадовић, пошто је извршио своју мисију, отпутовао је у петак у Биоград, остављајући најљепше успомене у цетињским круговима, чије га најбоље братске жеље на путу прате. Г. Ненадовић је до Његуша испратио у дворским колима г. Алекса Мартиновић, секретар Министарства Иностраних Дјела.

— Новоименовани краљевско-грчки дипломатски агент на нашем Двору, господин Стаматис Антонопуло, стигао је овамо прошле суботе са супругом и синчићем.

ЦЕТИЊЕ, 18 Јуна.

Косовски споменик.

Који Србин не зна историју нашега народа од онога дана чемернога, кад је српско пропауло царство, на Косову пољу јадовиту?!... Мутни и тежки облаци притискивали су српске земље кров толико вјекова, али света идеја, за коју су пали косовски јунаци, вагријавала је и челичила покољења, која поред свијех претријењенијех мука и невоља нијесу дали, да кроне српски народни дух и да се у Српству угаси ватра слободне народне мисли. Садашњем нараштају пало је у дио, да у Крушевцу, стародревној пријестоници косовског мученика цара Лазара, последије пет стотина и петнаест година подигне достојан споменик оним див-борцима, што витешки падоше на бранику своје Отаџбине. Истина, косовски јунаци својим бесмртним дјелима подигли су себи неумрли споменик у срцу сваког Србина, али и овај видљиви знак дубоке народне благодарности

према блажевим сјенима тијех бораца, откривен на Видовдан у присуству Њ. В. Краља Србије Петра I, најрјечитије доказује, да и данас живи снажна душа српског народа, која умије да осјећа исто онако жарко, исто онако родољубиво, као и душе неумрлих косовских јунака. Та душа водиће и даље народ српски путем остваривања његових историјских задатака, одржаваће га у несрећи, храбриће га у невољи, даваће му нове сваге у патњи, донијеће му последије петовјековне кржаве и мученичке прошлости, бољу и сретнију будућност!

Под утисцима тијех осјећаја, и с побожном благодарношћу према неумрлом споменику косовских витезова, ми се придружујемо увјики, који се је на Видовдан заохрио у Крушевцу из хиљаду српских грла:

Слава косовским јунацима!

* * *

Величаствени споменик косовским јунацима, који је подигнут у Крушевцу, дјело је руку српскога вајара г. Ђоке Јовановића и надмаша далеко цијелу варош у којој је. Споменик је савиен у Паризу, у једној од најчувенијих тамошњих ливница, и служи за част и српскоме умјетнику и француским мајсторима, који су га излили Постаменат од гранита рађен је у Србији.

Споменик сам цун је симбола. Главну његову фигуру сачињавају вила и Бошко Југовић. Бошко Југовић је рађен и вила прихвата од њега барјак. На постољу споменика с главне стране сједи један стари гуслар с гуслема на крилу, држећи гудало на струнама. На супротној страни на постољу стоји ослоњена на мач млада дјевојка, која представља нову Србију.

Над постољем умјештени су бронзани рељефи, који представљају главне сцене на дан боја на Косову. Један рељеф представља, како свештеник причешћује цара Лазара, Југовића и остале веокоже. Други рељеф представља сцену, како Милош Обилић убија султана Мурата, ту су и рељефи Косачића и Тополице, Милошевић побратима.

На споменику су још урезани натписи: 1389 и 1904, а укусно је намјештен и лаворов вијенац са великом граном од лавора и дугим тракама. На једној страни више грбова српских земаља, урезан је влатним словима натпис: *Српство косовским јунацима.*

* * *

Овом приликом измијеђу Узвишенијех Српскијех Владара измијеђене су ови срдачни поздравии:

Његовом Величанству

Петру I.

Краљу Србије.

Крушевац.

Душевно присуствујем уз Тебе при откривању споменика косовским јунацима с оним истим пијететом, који данас одушевљава Тебе и цио народ српски. Са вјером у истрајност Срба, мисли и воља нам се сретате прено простора, да слогом наш народ исправи оно, што је неслога на данашњи дан на Косову обурвала. Живно брате и зете мој, живно српски наш народ.

Никола

Његовом Краљ. Височанству

Николи I.

Краљу Црне Горе.

Цетиње.

Из Престонице Лазарева, а на домаћају споменика косовским јунацима, који јуче открисмо, окружен хиљадама мојих верних Срба, ја шаљем Господару дичне Црне Горе најискренију захвалност на братском поздраву, коју смо и Ја и Мој народ са задовољством примили. Да живи таст мој, да живи српски народ јуначке Црне Горе.

Петар

КАКО СТОЈЕ ЈАПАЊЦИ.

Један наш пријатељ из Манџурије, који врло добро познаје стање ствари на Далеком Истоку, пише нам, између осталог, ово:

„Јапанци су се дуго и много трудили, да прођу свуда и да дознају све што је могуће у Русији и о Русији. Они се нијесу устручавали баш ни од чега, само да ту своју цијелу постигну. Њихови официри пролазили су свуда, они се нијесу уклањали ни од најкаљавијег посла, само да што више дознају и познају. Али што су у ствари постигли? — Они су доста, то им се признати мора, да појединости упознали свакидашњи живот и његове појаве, али унутрашња страна рускога народнога живота за њих је остала недоступна, — они нијесу кадри били да у њу проникну. А и како би биједи Јапанци у стању били да схвате, што значи добри и до крајности гостољубиви руски војник, да схвате, говорим, што тај исти војник значи у рату, кад га увијеђена отаџбина покликне, да да је свети? Но они, упознавши Русију тек спољашње, дојавили су Инглевијама и Америкајцима „Еурека“, пронађосмо, — Русија је *трупа*, и надајући се, да ће с ње као са Кртаја олако ловорике побратати, а најдражни од својих пријатеља, бацаше се на њу, користећи се њеном несиремношћу, као утопљеници. Али... на првом кораку равочарали су се. Њима се чини, да је то само један страпан сав, што већ другог мјесеца рата нијесу сатрли сву руску флоту, што нијесу заузеле Артур, Владивосток и сву Манџурију бар до Харбина. Да, то је за њих сав, али доста страпан сав... Они се боје, држећу, срце им се ледеји, и то не толико од садашњости, колико од недалеке будућности. То се види по свему, а то се види и по миорнометону њихове штампе, као и штампе њиховијех, бајаги, пријатеља, који су имва то пријатељи, што никад нијесу жалели, а не жале ни данас, туђијем рукама жеравицу гртати, и увијек су своја леђа испод удараца извлачили, а туђа, по могућности, под ударцима подстављали. Јапанци се још копцају и тепоко им се примирити са самим стварношћу. Они се чуде, како то све тако да иде, кад је по њиховој теорији морало све друкче ићи. Чуде се и пронађа не могу у чему је ствар, а међу тијем то је лако ријешити: ствар је у томе, што они нијесу кадри били повати, нити су познали „у суштини“ ни Русију, нити „руског човјека.“ Да су пак то познали, рата било не би, и Јапанци би се још бар коју годину у озчијој кожи показивали.“

Да је то мишљење нашега пријатеља правилно, показује нам и раз-

говор бившег јапанског министра унутрашњих дјела, Саиматсу-а, који је ових дана у Паризу „важном мисијом“ из Лондона стигао. Министар је с рјетком за дипломате искреношћу изјавио уреднику париског листа „Le Temps“ да *Јапан жели прекинути ратовине*, додајући уз то, да *рат обе државе води пропасти.*

Г. Саиматсу рекао је односно Јапана изјавио оно, што је у ствари и што му је више пута и од стране руске штампе још прије рата наговјештавано, али је врло чудновато, с каквијем правом и по каквоме пуномоћју г. министар тврди, да ће рат овај Русију до пропасти довести? Истина је, да је сваки рат тежак, али је далеко од тепокоће до пропасти; овај рат руско државно гавдиство далеко не доводи до таквог стања, од кога се није могуће опоравити и изјава г. Саиматсу нити се може примјенити Русији, нити има икаквог основа.

С руске стране учествовао је до сад у боју једва један проценат мобилизоване снаге, а Јапанци су у досадашњим бојевима употребили 85 процената све своје убојне снаге. У трима бојевима Јапанци су изгубили 5 процената своје војске, а Руси, саразмјерно, једва једну десетину једног процента. У Манџурију послат је до сад врло невнатан дио руске војске, али и тај невнатан дио преваилави бројно сву јапанску коњицу, колико год је Миеадо има.

Руске четирипроцентне хартије расту, а јапанске петопроцентне хартије пале су више но ва једну четвртину вриједности. Јапански агенти објављују по Јевропи и траже бавкара, који би им дао вајам на високе проценте и нуде као залогу најљепши бисер јапанског државног имања, т. ј. камфорне фабрике на Формози. Дакле, они су заиста растројени, они валажу државна добра, а то је највеће понижење и зли биљег за сваку државу. Али гдје су податци, да их г. Саиматсу занесе за Русију? — Таквијех података — нема.

„Кад је то тако, пише „Н. Времења“, нама се чини, да ће се Јапан љуто кајати, што је лакомислено започео рат, који је тако убитачан за његове финансије. Руски колос подигао се је на ноге и уставити се неће, док не достигне цијелу, али не ону, коју су обљежали себи Јапанци, него ону, коју су обљежали руски државници. Рат је тек у почетку. И сваки ће Рус са задовољством узвикнути: „Хвала Богу, кад су Јапанци већ у петом мјесецу рата тако живемогли, да се не устручају ни од тога, бар с дипломатског гледишта, ужасног корака, да говоре о миру, и то сјутрадан иза онога тепокога удараца, што га њиховој поморској комуникацији учинише руске владивосточке крстарице. Само мали покрет руске флоте био је довољан, па да Јапанце принуди, да почну говорити о миру. Према овоме можемо судити, како ће говорити доцније, кад се вају измијеђу двије ужасне и надмоћне ватре — измијеђу војске Ђенерала Куропаткина с коина и уједињене руске флоте с мора.“

То је ово од чега се Јапанци у недалекој будућности плаше и од чега им се крп у жылама ледени, видећи у што су вагазили.

Порт-Артур с копнене стране.

У једноме од посљедњих бројева руског листа „Новоје Време“ има допис двају руских дописника о Порт-Артуру с копнене стране и један од њих истиче, како је добротом артиљеријског капетана Високог, заповједника фортифика бр. 2, могао да разгледа утврђења око Порт Артура. Излаз на ове фортифика, говори дописник, каменит је и стрм, а на таквијем су висовима, да се чојку чисто заврши мозак гледајући орго на околину с обичајем висина, гдје орлови коло воде. Висови, на којима су фортифика, са једне су стране са свијем окомити, тако да се не могу обити ни заузети, а са друге стране су масивне камене хриде. Равна мјеста на обичајем висовима, гдје су фортифика, малена су, тако да је од фортифика до обронка тек неколико корака. У самијем фортификама су најтеже батерије. Иако ових фортифика су дашчаре свака им 2 офидира и 36 артиљеријста. Изглед с фортифика диван је. Према југу се види Порт-Артур с луком, а према сјеверу дивотан крај, који подсјећа на Кавказ и Тиролску. Сјеверне фортифика зову се „Куропаткине батерије“, јер је он дао, да се ту сазију неке нове фортифика, увидјевши својим соколовским оком, да су на том мјесту потребне. Између појединих фортифика дубоке су и стрме ријељине, које су скоро исто тако окомите, те због тога од изван неприступачне. Ето на таква утврђења морају да наваљују и да их заузимају Јапанци, ако хоће да дођу пред Порт Артур, па тек онда да заузимају сам Порт-Артур. Да ли ће Јапанци моћи обити или заузети ова орловска гнијезда, покажеће скоро будућност.

Инглеска забринутост за Јапанце.

Г. Чедд Мијатовић пише из Лондона у „Трг. Гласнику“:

Како позвајемо сазнајем, у мјеродавним владиним круговима овдашњим веома су забринути за догађаје, који се на бојном пољу очекују најдаље кроз двије недјеље. Забринути су за то, што највећи капаци теги стратегијски у Инглеској налазе, да је јапанска врховна команда учинила у својим диспозивијама врло велике погрешке, и да је сасвим неочекивано генералу Куропаткину дата могућност, да у великој битци, која се очекује ускоро, однесе побједу. Нијесам у стању да вам саопштим у чему се управо састоје те погрешке јапанског главног штаба, али вас могу увјерити, да инглески мјеродавни кругови неће бити изненађени, ако у великој битци, која предстоји, инглески савезници буду потучени. Један од познатих инглеских стратега данас је, шта више, штампано у једном лондонском листу отворено писмо, у коме вели, да је пораз јапанске војске не само могућан него и неизбежан, ако је Куропаткин у истини овакав војнички геније, за каквог га његови земљаци држе.

Могу ли Јапанци побједити?

Хенрих Норман, члан инглеског парламента, који се броји међу веома добре познаваоце Далекосточног Истока и који је издавач и сарадник мјесечног листа „Worlds Work“ а, исказао је неки дан једном лондонском до-

писнику „Deutsches Tagblatt“ а, овакво мишљење о догађајима на Далекосточку:

Чини ми се, рече Норман, да се све, што се догодило дало предвидјети; али је опет ратна спремност и брзина јапанска свакога изненадила. Ја сам био увјерен, да ће Јапанци у почетку побједити. Знају су сваку стору будућег бојног поља, сваку околу обале из пређашњег рата с Китајем — и, најпослије, сами су изабрали дан и сат нападаја. Кад не би било успјеха одмах у почетку на страни микадовој, изгледа за његову државу били би очајни.

Али, успркос многих инглеских критичара, не могу себи представити, да би могао и свршетак рата испати срећно по Јапан. Ни онда, када би заузели Порт артур, ни када би Куропаткина отисли све до сјеверне Манџурије, не може бити говора о томе, да би они постигли какав циљ. Јапанци не могу даље ићи него дотле. Они морају на невајесно врвијеме држати спремно своју војску и флоту. Узмимо само случај, да Русија не буде истог мишљења као Јапан, и кад овај прогласи, да је рат готов, да ли неће Русија рећи, да рат тек започиње? То своје мишљење оснивају на утиску, који сам при свом недавном боравку добио у Русији. Русија може много дужи водити рат него Јапан, јер је финансијски много снажнија. Прије неколико недјеља учинила је ова зајам од 640 милијуна марка у 5%, док је Јапан добио зајам са 6%, али је морао за једмето дати све царини. Најпослије Русија броји своју војску на милијуне — Јапанци на стотине хиљада. Ахилова пета је код Русије одржавање редовног саобраћаја на прузи сибијској. — Ако се догоди, да се саобраћај прекине, — одаћемо се тијем свршетак рата, али нипта више, јер се та сметња уклања.

На даље питање, што ће бити, ако Јапанци заузму цијелу Манџурију, одговорио је инглески државник: „Ништа“. Колико ја ствар могу просудити, догодило би се само то, да би Русија полако, али сигурно гомилала даље све нову и нову војску, док не би имала толико, да би Јапанци опет бацили из Манџурије. Могло би ту наступити двоје. Понајвије, да би се Јапан обратио на коју велику сплу јевропску. И онда — што ми се чини момент најважнији — учество би се Китај да поруши неутралност. Тиме би у остатом био изазван велики међународни зашлет, али опет на штету Јапана. Не треба спомињати, да велике силе, у којима се тиче питања далекосточног Истока, нијесу оданов нећ споразумне. Мислим ипак, да је једини могући свршетак рата, да Русија изиђе као побједилац. Најмање што ће бити јесте то, да ће она задобити свој престиж прије, него ли приступи преговорима о миру.

Босмци у јапанској војсци.

Мостарски „Српски Вјесник“ доноси ово: „Миле Бајут из Великог Радаћа крупског котара, пише својој сестри у Велико Радаћ писмо из Харбина. Из тог писма може се разабрати, да је он са још 25 другова, сви из котара крупског, радио у Сјеверној Америци, кад су у почетку марта међу њих дошли агенти из Јапана и подигли их да иду у Јапан, да раде уз днев-

ну плату од 10 јена. Кад су у Јапан дошли, привудили су их, да раде на морским лађима и тако су заробљени пред Владивосток, те се сада налазе у Харбину. Пишу, да су се Руси чудили, кад су дознали да су из Босне. Познали су најприје да су православни, пошто су се у вече тог истог дана, кад су заробљени, стали Богу мољати. Даље пишу, да им за сада добро иде и да ће до даље наредбе остати у Харбину, а куда ће послје с њима, то не знају“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Друштво Просвјета“). Ово друштво основано је у Босни и Херцеговини на задатком да помаже, ко жели да се обрадује у науци, трговини и занату, те да послужити дјелије својој потиштеној отаџбини, о да је не сатре туђински „култура“.

Главни одбор овог друштва, која је основана у 1902 г. издао је први годишњи извјештај, из кога се види, да је друштво већ за прву годину постигло сјајан успјех, што мора обрадовати свакога Србина.

Иако се сви слојеви тамошњег народа заталасали и заграјали за ту установу. Лијеп одзив чланова добротвора, уметелача, помагача и лијеп број стипендиста окупиле су већ на првом скупку успјех и родољубивај труд.

Поред главног одбора у Сарајеву, радило је још шест подбора. Чланова добротвора је било 38, уметелача 448, помагача 2830, свега дакле 3356 чланова. Стипендиста и оних, који добише ма и најмање потпоре, било је по разним школама (мушким и женским) и то: у гимназијама и реалкама 29, и на њих је издато 5330 кр; на учитељским школама било је 12, и укупни издатак је износио 3820 кр; на сарајевској средњој техничкој школи била су два стипендијанта, издато је свега 400 кр; на трговачкој школи у Сарајеву било је 5 стипендија, и издато је 455 кр; у вишим дјевочијским школама било је 10 стипендија и износила су у све скупа 650 кр; на великим школама биле су 21 стипендија, на њих се издало 10 300 круна. У све је издато на стипендије 20 965 круна.

До 31 августа 1903 стигло је од саме чланарине 76 792 98, а од добровољних прилога 3010 81 кр; од тога је потрошено 26 383 25 кр. те је остао знатан вишак од скоро педесет и четири хиљаде круна.

Друштво је организовао и полудобрете, а гдје није било њих, тамо су радили појвереници, па и друштвене касице (ковчежићи). Таквијех ковчежића је било 100, и врло је интересантно, да су намјештени по гостионицама, берберницама и по дућанима. Сваки поједини није донио Бог зна колико, али сви заједно донијеше приличну своту.

Друштво је, као што се види, ухватило јака коријена; почело је, осим чланова, да добија још више дарова па и заветштаја, тако да се може надати, да ће моћи не само обилније помагати него установити и већи број стипендиста.

Прва је г-ђа Дина Савићка из Сарајева, која је изјавила да оставља друш-

тву своју кућу у Сарајеву, а друга г-ђа Јелика Фуфићка из Травника, која је као неприкосновен фонд оставила друштву легат од 20 000 круна у новцу.

Врло је добро од „Просвјете“ и то што ишкључе — бабице.

Из успјеха „Просвјете“ види се, да је начин прикупљања средстава много бољи појединим, малим прилозима, јер да се стварао фонд, да се може из њега потрошити то што је потрошено, требало би имати најмање до пола милиона круна.

Зато је златно оно правило, које вели: Капитал нека буде у нама, морална обвеза нек нас веже, прилажимо по могућности, а наш добровољни ма и мали прилог нека буде покретни фонд.

„Просвјета“ је врло лијепо напредовала, а успјех јој је и у будуће обезбјеђен.

(Руски кружок у Прагу) Недавно је прославио руски кружок у Прагу двадесет-петогодишњицу свога опстанка у Прагу у лијепој намјери, да браћу Чехе учествова у лијепом и богатом књижевном шоу руском руским животом и језиком. Прослава је обављена у просторијама „Народнога Дома“ у присуству многобројне публике, међу којом је било и угледних представника из кругова политичких, књижевних, научних и умјетничких. Дугогодишњи председник кружка, један од уредника „Народних Листа“ др Ј. Хруби, прочитао је извјештај о 25-годишњем раду кружка, једине установе те врсте у оно врвијеме у крајевима Аустрије. Сада има у Аустрији већ неколико десетина таквих кружкова, који такође поздрављају прославу руског кружка у Прагу.

(Учитељски календар за год 1905).

Сва ерпска стручна и литерарна штампа дочекала је веома повољно „Учитељски календар“ за 1904 год, којег је издао штампарија Исандора Стојчића у Земуну, а уредио учитељ Богдан Ж. Бурђевић. Исто тако и ерпско учитељство из свију ерпских крајева привргнуло је својски ову своју нову књигу. То све свједочи, да се са календаром ударило правим путем, и да је овакав календар од потребе нашем учитељству из тог освједочења, уредништво и наклада календара ријешили су, да издавање његово продуже, те овим извјештавају ерпско учитељство и друге заинтересоване школеке раднике и пријатеље ерпског просвјете, да се штампа „Учитељски календар“ за год 1905, који ће изаћи око половине октобра о. г. Календар ће донијети ликове наших одабраних педагошких писца, а и чланке из пера наших одличних педагошких радника. Оволико за сад. У своје врвијеме објавиће уредништво опширнији садржај самог календара.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Фабрика жигица у Црној Гори.

Од разних индустријских радња, које би се у Црној Гори могле увести, најлакше и најбоље би напредовала фабрика жигица (хитрита, фурина) јер она за своје уређење не тражи баш особито великог капитала, а због своје редовне потрошње најбоље би се уложени капитал исплатио. Фабрику жигица ипак један

прецјевао је Арањеву „Отму Мурањ-града“, еписку пјесму у четири одјелка.

За посљедњег руског и турског рата покренуо је у Новоме Саду 1 јула 1877 године „Илустровану ратну хронику“, која престаде излазити кад и рат, мјесец фебруара 1878 год. По престанку те „Хронике“, која је у подлици доносила ионајвише његове хумористичне ствари, покрене Јовановић 1 јула 1878 год. нов хумористичан лист под именом „Стармал“. Осим споменутих превода, Јовановић је пресадио, или управо рећи прецјевао, на ту њих књижевности силне по све изборијеске.

Године 1880 издао је и свој превод „Бноха Ардена“, пјесму Алфреда Тенсона. Змај-Јован Јовановић радио је и у прози, и то како у умјетничкој, тако и у научној. Још у „Седмици“, а послје и у другим часописима, изашло је од њега више приповиједака под измишљеним именом, међу којима се, по пјесничкој замисли и красоти у навађању, одликује „Видосава Бравковићка“. Из научне прова превео је и прерадио више хигијенских чланака, који су излазили у различитим цовременим листовима. У тој врсти рада најважније му је дјело: „Кухинска књижа“, коју је „Матица Српска“ наградила.

*

Јовановић је обилатошћу и разноврсношћу био невадмашан до смрти како у лирици, тако и у здравом, свјежем и увијек естетички красном хумору.

У потије врвијеме дао се Змај-Јовановић свом снагом своје пјесничке душе на нову врсту пјесама, на *дјечије пјесме*, које су с почетка излазиле у листу „Гладовану“ и по другим Чика Стејановић књижама за дјecu. Тој дјечи за *љубав* тој узданицу и нади рода свога, покренуо је Чика-Јова 1 јула 1880 лист за дјecu под насловом „Невен“, у намјери, да омиља

ЛИСТАК.

КЊИЖЕВНИ РАД

Д-РА ЈОВАН ЈОВАНОВИЋА — ЗМАЈА.

У „Бранику“, налазимо о Змајеву књижевном раду ове податке:

Змај-Јован Јовановић појавио се на пољу наше књижевности први пут године 1849. Прва његова пјесма: „Пролетно јутро“ штампана је у 86 књизи „Српског Летописца“ год 1852. Од то доба јављао се чешће у „Српском Летописцу“, у ерпском забавном листу „Седмици“, у хрватском забавном и поучном листу „Невену“ и т. д. Пјесме, које је у то врвијеме сцјенао, јесу саме лирске.

Прво самостално дјело, којим је Јовановић године 1857. изишао пред публику, био је „Толдија“, еп у дванаест пјесама, од Јована Арања, најславнијег пјесника мађарског. „Толдија“ је тако лијепо преведен на ерпски, да нам се чини, као да није превод, и да цио сцјен не дише мађарским духом, готово да бисмо помислили, да је оригинал; на пр. приказ у чарди је Јовановић много живље, снажније и карактеристичније описао него и сам Арањ, управо прецјевао.

У то исто доба почео је у Новоме Саду издавати Димитрије Михајловић (иаиче Мита барон) хумористичан часопис под именом „Мјесечар“. Ту је ипаци на сриједу Јовановић први пут и хумористичку страну свога пјесничког духа. У томе листу изашла је и његова позната пјесма: „Чемер дека Пелен-бака“, веома zgodна травестија Суботићеве пјесме: „Сабља-момче Цвет-дјевоче“.

Друго самостално дјело, које је Змај-Јовановић издао на свијет, био је превод

епа „Витев Јован“, од Александра Петефија. Године 1861. издао је збирку пјесама источних пјесника, већавном по Боденште-ту, под насловом: „Источни басер“. Године 1863. превео је и издао „Демона“, пјесму од Лермонтова, г. 1864. пустио је у свијет збирку поменутих лирских пјесама под именом „Будћи“, а г. 1870. „Толдијину старост“, еп у дванаест пјесама, од Јована Арања.

Његове оригиналне лирске пјесме угледале су свијета тек г. 1871. у збирци под насловом: „Све дојакшње пјесме Змај-Јована Јовановића. I. Оригинале“. „Српски Летопис“ „Кумарац“ и „Змај“ у то доба пуни су били пјесмама Јовановићевих, које је наш свијет, особито млађи нараштај, читао, њима се одушевљавао, заносио и наслађивао. Нарочито од г. 1861. овамо развио је Јовановић живу књижевну радњу.

Пб године уређивао је са Ђорђејем Рајковићем хумористички лист „Кумарац“. Год 1862. почео је уа то уређивати и нов белетристичан лист „Јавор“, као што већ поменуемо. Године 1864., кад се пресели у Пешту, покрене нов хумористичан лист „Змај“, који је хитрином муње све до год. 1871. генио „тешку маглуштину и густу облачину“, која се тада купила над ерпским народним животом. Ријетко је који ерпски лист тако омилио био сваком као „Змај“. По томе листу и уредника му назваше „Змајем“ који пророк прими послје и сам, те се до смрти тако писао и потписивао. Јовановића су и дотле слабо знали по превизи, него по надимку дједа му зваше га други и аваху га и пријатељи и другови, „Кич-Јавошом.“ Под тајем именом и сву породицу зва му народ у ерпској Војводини.

Са својих радова изашао је на глас тада Змај-Јовановић као најбољи лирски пјесник и као први хумориста у Срба. С тога су му и послали његови поштовачи

из Новог Сада год. 1864. о имендану му златно перо. Год 1865. издао је шаљиви календар „Прикладало“, а год 1866. написао је „Шарана“, шаљиву игру, која се и данас приказује на нашој позорници, и то свуда с успјехом. Та шаљива игра штампана је у „Зборнику позорних дјела“, и доживјела је до сада два издања: 1872. и 1876. год. Године 1871. превео Змај све „Пјесме Мирза Шафије“ и пусти их у свијет у засебној збирци у лијепом издању. Године 1873. покрене у Панчеву хумористичан лист „Жижку“ која се угасила послје у Новоме Саду г. 1874.

Исте године 20 октобра доживје Змај пјесник славу свога *двадестогодишњег књижевног рада*. Приликим те прославе своје добио је Змај из свију крајева ерпских поздраве, честитке, поклоне и одликовања.

Српкиње и Срби из Новог Сада дадохе му сребрни вијенац ланоров са свиленим тробјиним тракама, на којима је златом увезен од Лава Костића нарочито за ту врлину сцјенави елог:

„Наше жеље, наше туге и твоје су биле,
те за то је даява наша слава твоје виле.“

Вијенац предан је пјеснику на јестуку од дрвене калџе, на ком су од злата извезене гусле. Знатлије повосадске донесоме пјеснику сребрни дијант, у ком славуј раширеним крилима додирају мастионицу и пјескаоницу.

Биографија послале пјеснику дивно изражене гусле јаворове са свиленим ерпским тракама. А Квас црногорски Никола I. одликовао га је витешким крестом ордена Књаза Данила за независност Црне Горе, у пратњи лијепог, дјеспичког писма, у ком Квас, с мачем у руци, признаје скриман рад пера.

Године 1876. издао је шаљиви календар под именом „Жижан“, а год. 1878

наш трговац не би могао подићи; ту би требало саставити шире трговачко удружење на пр. акционарско. Највећу корист имала би опет држава, кад би савматку фабрику подигла, јер су жигице код нас монополисане.

Државна потрошња осигурала би егзистенцију такве фабрике, а поред тога могли бисмо сигурно рачунати и на знатан извоз, јер се наше жигице не би могле срести на много мјеста с јачом конкуренцијом. Уамемо ли, да у Црној Гори имаде око 300 000 становника који троше жигице, можемо на сваког становника одредити 5-6 комада дневне потрошње, јер се код нас троши више на цигарете, него игде у свијету, а потрошња у осталим јеропским државама рачуна се дневно од 5-9 комада.

Дневна потрошња износила би дакле од прилике 1,500 000 комада. У једној кутији има око 60 комада жигица, а у једном кашуну 5000 кутија, дакле око 5 кашуна би нам дневно требало. Фабричка цијена једног кашуна у Аустрији износи од прилике 30 круна; узимамо да ће код нас бити цијена једног кашуна 32 круне, а продајна фабричка цијена била би најмање 50 круна, те према томе било би на сваком кашуну по 18 кр. чисте добити, што чини 90 круна дневно, или годишње (365 дана) 32.850 кр. Раууије се, да би се морала повисити количина дневне параде, јер много дана одладе на свечане и нерадне дане.

За извоз жигица највећу бисмо наду полагали на Италију и Грчку, које имаду монопол, као и на турске околне крајеве, гдје се не можемо срести са знатнијом конкуренцијом. Уамемо, да ћемо у почетку извозити дневно само по четири кашуна, а да можемо конкурисати туђим, продавањем по 38 кр.; остало би нам дакле дневно добити 24 кр., што чини годишње 8660 кр.; а свега укупно са домаћом потрошњом око 41,510 круна.

Пошто наша држава има монопол, могла би исту данашњу количину добити као ђумрук, а кад би сама подигла фабрику, могла би продавати трговцима кашун жигица по 85 круна, јер ће трговац радити са 15% добити драге воље. Држава би дакле имала чисте добити са извозних 8 660 кр. годишње 105,385 круна.

Сама фабрика коштала би:
градња просторија око кр. 20 000
машинерија „ „ 50 000
парни stroj „ „ 15 000
Укупно: кр. 85 000 до 90 000.

Око набавке цијелог потребног машинеријског материјала, као и око техничког уређења и трговачке организације ове фабрике, вема баш великих тежња, а потребног дрвета за жигице (липе, боровине, јасике, тополе и т. д.) имамо код нас доста, а требали бисмо га годишње око 1000 куб. метара, те би тако и наше шуме оштећиле од тога неку корист. О запаљивој маси на жигицама не треба нам ни говорити, јер она овдје није од великог значаја. Фабрика са толиком израдом жигица може извржавати 60-80, а са мало већом и до 100 радника, што би за наше прилике много значало. Особито наше сиромашне удовице нашле би овдје добро уточиште.

Српачу књигу српску још иа малена. У томе му бјеше смијер, да забави маду дјецу, а да им је забава од користи, да научи већу дјецу, а да им поука буде рад на претка, али српскога. „Невен је мјесичке мога идеалнога живота на земљишту мога практичног искуства“, — рекао је Змај о том милом мјесичку, листу свом, који је до смрти издавао.

У „Невену“ је изјавио Чика Јова својим драгим Српчићима и Српкињама пред очи карактере, којима се краше и вице народи, а беа којих пропадају; ведрини је душу прикладним шаљавим; оштрио им ум, да им га негодне прилике данашње не затупе; заснивао им у срце жигице, које по праву хуманитета и родства смију прећи границе земаља, које се на земљовиду означају и дијеле различитим бојама; поучавао је Српчад из свију крајева, гдје год Срби живе, како ће окупати слободу духа свога; и спремао их за оно, што их чека на путу напредног, друштвеног живота до пошљетка.

О свим његовим дјечијим pjesама може се рећи, да су прави слаткиши за дјецу, права наслада души и срцу дјечијем — све бисер и драго камење.

Мала Српчад читаће их у увијек у слат и неће моћи да их се начитају, и вема ваљда ни једне pjesме Чика Јоване, коју дјеца на изуст не науче.

Змај-Јовановић бјеше pjesник у правом, у племијатом смислу те ријечи, pjesник, који „тврдо вјерује у вјечност тањих чуства, у права срце и туге, љубави и мржње, у узвишеност и необоривост одушевљења за све, што је добро и лијепо, боље и љепше, у бесмрне чисте дјечије поезије, која пролази часта и кроз дивље, тврде народе, и кроз преображене разбудне мекушце, која ће преживјети

Иа свега се овога види, да добро уређена фабрика жигица може нам бити од прилично користи, па ма ко ју подигао.

Д. Б.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 18 јуна.

(Личне вијести). Г. Л. Милушкивић, министар финансија, повратио се је са свог путовања из иностранства и предузео је управу повјереног му министарства.

(Одликовање). Њег. Кр. Височанство Господар благоизвољно је одликовати г. Андру Лукића члана српског позоришта у Новом Саду, IV степеном Данилова ордена, а г. Драгутина Тотовића, служитеља Двора у Биограду, сребрном медаљом за ревност.

(Омладинци из Србије у Црној Гори.) У једном од промких бројева овога листа јавили смо, да се надамо гостима из Србије и заиста ти нам гости дођоше. На Видов дан у 7 сати у јутру стигли су из Котора на Његуше млади Србијанци, свршени ђаци препарандије, њих 31 на броју, које предводи г. др. Тасомир Ђурђевић, професор препарандије, и књижевник. Браћа Његуши су их срели у великом броју и са милом истинским братским осјећањима, а ту су их срели и изасланици Цетињани г. г. Радоје Поповић, учитељ, Јован Хајдуковић, секретар Гл. Држ. Контроле и Гаврило Церовић, секретар Великог Сула. Пошто су се браћа упознала, гости су обипли Његуше и распитујући се с великим интересом о свему, ови су млади интелегенти с великим цијетом приступили гнијезду династије Петровића-Његуша, особито свом мјесту, гдје се родно згорац „Горског Вијенца“, Владика Раде У усхићену су одавде честитали откриће споменика Косовским јунацима, које се тога дана обављало у Крушевцу.

Кад су већ путници разгледали Његуше, стигло је било и подне, па се приступило богатој трпези, коју су гостима припремили Његуши. За трпезом је пало више лијепих здравица које су госте и угоститеље гануле до суза! С грљем и љубљењем су Његуши испратили госте пут Цетиња, оставивши на њих — како су се овдје хвалили — најбољи утисак. Око 5 сати по подну стигло се у Вајнице, гдје су путници такође ердзно дочекали и угоститељи за цуном трпезом пића и јестива. Јело се, пило, наадрљавало, па су онда Мартиновићи испратили госте пут Цетиња. На улазак у пријестоницу дочекале су путнике гомиле цетињских грађана и допратиле их до Велике Гостионице, гдје су се путници одморили и били почашћени, па су послје разведени по кућама, гдје ће најчешће за вријеме бављења на Цетињу, а послје су се опет окупали у Велику Гостионицу („Локанду“) на вечеру, коју им је као први доток приредио Цетиње. На вечеру је с гостима био повећи број цетињских грађана. Приликом вечере изговорио је гостима добродошлицу предједник општине вајнич Цетиња г. Саво П. Вулетић, који је том приликом у главном казано, да је Цетиње од вајкада имало

све теорије, струје, правце и кривце друштвеног живота, а остати увијек цијет и мелем духа и срца човјекова.“

Такав је био pjesник Змај и то му pjesме казују. Све што таји и капи у човјечијем срцу; све што Србин љуби и поштује; све, за чим наш народ тежи, чеане и жуди: све то умно је pjesнички геније Змај-Јована Јовановића да прими у дубине душе своје, да прекали и прекали и преточи у жару своје маште, па да разлије негодљивим чаром у сва срца која осјећају што је лијеп, добро, племенито, узвишено, и нарочито што је српско!

Сав pjesников и народни живот одјекује у његовим pjesама. Јовановићу је pjesничнство било сунце, које разнедрва праву тмину, таштину овога свијета.

Змај је за вријеме свог пошљедњег бављења у Биограду за своје велике заслуге одликован високим орденом од српског краља, а Српска Краљевска Академија Наука изабрала га је за свог члана. Српска држава одредила му је доживотну пензију.

И као стар човек је неуморно радио на дјечијој књижевности, а дивно је провео славни pjesнички умотвор великога мађарскога pjesника Ижбе Мадача, „Човјекову трагедију“.

Послје се преселио у Загреб и ту је 12. (24) јуна 1899. прославио 50 годишњицу свог књижевног рада. Бјеше то прослава достојна Змаја, којом је том приликом са свих страна одушевљено поздрављен.

Прије неколико година преселио се у убаву Каменицу, гдје је сасвим повучено живио, радећи на свом милом „Невену“ и пјевајући својим драгим Српчићима. Почео је за тим побољјавати, док га 1. јуна не изгубисмо за навјек.

више и разних гостију, а та их има и данас у великом броју и са више страна, али да су ови гости одвојили. „Ми као та чујемо у овом тренутку ступају наших младих срцаца и разумијемо их“ — рекао је предједник гостима — „Браћа браћи долаве, браћа браћу у жељи дочекују, састају се, да једни другима отворе братска срца, да из њих изавру“ читаве ријече српских братских осјећања“. — У даљем говору је представио гостима гдје су дошли и шта их окружава: „Ето вас на Цетињу — рекао им је поред осталог — на мјесту, које вас као изражену српску младеж потежеја на најзначајније листове из српске историје Ту су вам не далеко српски Термопили — Вртијељка; ту је Орлов Крш. споменик, који нас потежеја на највеће владарско самопрегоријења; ето вам около наших врлети — недара њезне мајке Србинове, Црне Горе, у којима је она вјековима чувала своју дјецу, која се не штедише у љице неваши; ето вам на домаку Ловћен, двојакога симбола Србинове величине, симбола херојства и генијалности српске; ето вам и наше браће Црногораца — ево нас, да вас притиснемо на наше братске ви груди, у којима срца куцају братск искрено за вас — за сва Србе, гдје их је год“.

Предједнику г. Вулетићу је одговорио г. проф. др. Ђурђевић, захваљујући се прије свега на братском дочеку Црногораца. „Плато сам — рече г. Ђурђевић — кад смо били на Његушама и у Вајницама, јер су ме призови на то натјерали, призови, који се осјећају, а не могу се исказати, а ти се призови сви једвако повлађају од оног момента када смо ступили на земљиште неопобједне српске Спарте, драге нам Црне Горе“. — Ијављује по том, како му је особито мило, што пријестоница црногорска, у лицу свог предједника општине, потпуно схваћа побуде, које су их довеле овамо, а које су побуде јасно оптрале у предједниковој добродошлице. „Дођо смо — рече г. Ђурђевић — да с највећим цијетом пољубимо ову свету груду земље, као најдражи спомен српске љубави према слободи, која се слобода ондје никад не угаси.“

Г. Радомир Кривокапић, учитељ овдашњи, надрљавно је послје младијем гостима, њиховој значајној мисији, коју ће од сад вршити у српском народу, поздравно је преко њих тај народ на све стране куцаће се развићи, да тамо понесе луч просвјете. За вријеме вечере свирала је наша музика.

Како су гости били уморни није се по вечеру много сјећало, већ су разведени да спавају. Сјутра-дан, 16. о. м., гости су обипли Цетиња и прво су отипли у манастир цетињски, гдје су пољубили кивот св. Петра I, владике и господара, дошавши гроб Књазине Зорке Караборђевић и осталих чланова своје династије, који су овдје сахрањени, као и све остале знаменитости, које чува цетињски манастир. Затим је госте најљубазније примио Њег. Височанство г. Мисиротлић Мисиротлић, а кад су од њега изипли, отипли су на Орлов Крш те се поклонили ејени основача династије Петровића-Његуша, Владике Димла, који тамо почива и разгледали Цетиње и околину. Послје је су опет сипли у варош те су разгледали знаменитије зграде и зворде културно-просвјетне, као школе, болницу, војни стан и др. 17. о. м. разгледали су оvd. војну радионицу, арсенал и све трофеје, добивене у бојевима. — Истог дана гости су присуствовали свечаном благодарењу држактом у оvd. манастирској цркви поводом рођендана Њ. Краљ Височанства Књава Насиљедника, а по ручку су отипли на Ријеку Црнојевића, одакле ће у Подгорицу, па на Данилов град, у Острог, Никшић, а при повратку ће ударити преко Зетске равнице и Скаларског језера и вратити се опет овамо. Одавде ће се попети на Ловћен а послје, оставити Црну Гору. На путу прати госте г. проф. Мирко Мијушковић и г. Гаврило Церовић секретар Вел. Сула.

(Други батаљон стојеће војске). У сриједу, 16. о. м. стигао је из Подгорице овамо на љетовање други батаљон стојеће војске. Овдашњи први батаљон, заједно с војном музиком, изашао му је на суерет до Белведера, одакле су оба батаљона, с бригадиром г. Јанком Вукотићем на челу, у варош ушла и одмах се пред Двор упутила, гдје је пред Њ. Кр. В. Господаром извршено дефиловање војске. Иза тога је други батаљон пошао у свој лагер на Хумце, гдје ће се задржати, док се сврши његова редовна четворомјесечна служба.

(Испити у цетињској мушкој основној школи). Управа пет. мушке основне школе јавља овим, да ће се годишњи испити у тој школи држати 22. и 23. о. м. месеца, и то: прије подне од 9-12, а послје подне од 3-5 сати.

Благодарење и распуст школске дјеце биће 24. истог мјесеца.

(Из Дјечијег Сада). На Видовдан, 15. о. м., завршена је школска година у овдашњем Дјечијем Саду Велике Књагине Милице Наколајевне. Том приликом била је приврћена нека мала свечаност за дјецу,

којој су присуствовали осим Началнице Дјевојачког Института, г-це Мертваго, која руководи овим заводом, још и овдашњи руски министар-резидент г. Шчеглов, секретар руске мисије г. де Мек, бугарски дипломатски агент г. Ризов и велики број дјечијих родитеља и оних, који се интересују овом лијепом установом. Пошто су дјеца показала равне игре и пјеснице, што су их тецајем ове године забављајући се научила, одржато је у здању забавишта благодарење, а затијем су дјеца угостћена била воћем и слаткишима и сликала се заједно са свијема присутијема, па су распуштана на љетњи одмор.

(Из „Занатлијског пјевачког и тамбурашког Друштва“). Следићећа господа положила су друштвеном благајнику г. П. М. Калуђеровићу своје мјесечне улоге од жел. 50: Ђуро Андрић и Антон Рајнавић по 7 кр.; Васо Вујић и Симо Симоновић по 2 кр.; Ђуро Секулић 2 кр.; Спасо Михаиловић 1 круну. Свега круна 22.— Вићи „Глас Црн“ бр. 23 кр. 220 50

Свега круна 242.50

Друштво чини овим путем на знање свакоме, ко би желио да сам или дјеца његова изучавају нотално пјевање и свирање на тамбураци, да се за то пријави друштвеној Управи.

(Школа ручнога рада.) Сингерова фабрика шивањих машина, која је до сад држала на Цетињу и у Подгорици по један бесплатни курс за израђивање равних радова с машинама њиховог система, отворила је сада и у Никшићу исто такав бесплатан курс и приредила је у исто вријеме малу изложбу ручних радова, извршених на истој машини. Како дознајемо, и никшићске домаћице користиле се овом лијепом приликом у исто тако обилатом броју, као и цетињске и подгоричке.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

Рат између Русије и Јапана.

ТОКИЈО, 13 јуна. — Того јавља, да је у четвртак добио вијест, да је руска флота изашла пред Портартуром; Того се удутво с њој са својом флотом и нашао је, да се руска флота састоји од 6 оклопача, 5 крстарица и 14 контраторпедњача. Јапанци нападоше флоту и потопише торпедачу једну оклопачу тина „Персвјет“, онеспособише за бој другу оклопачу и једну крстарицу. Јапанска контраторпедњача „Шијакума“ оштећена је и на њој је било шест рањених и убијених; још су три јапанске торпедњаче лако оштећене.

ПЕТРОГРАД, 14 јуна. — Алексјејев јавља, да је портартурска ескадра, састављена од 6 оклопача, 5 крстарица и 10 торпедњача, 10 јуна изашла у отворено море; опавивши на хоризонту непријатељску ескадру од 9 оклопача и 22 торпедњаче упути се к њој и нападе је; до сад се још не зна резултат боја. Генерал Сахаров јавља: непријатељске предстраже примакле су се 12 јуна на 25 км. од Каичу, заузимајући равна села и кливце Панцијабеј и Панчанан на путу сјеверно од Сиујама према Каичу; још је у њиховим рукама Сајганчу, 25 км. сјеверозападно од Фенгвангченга на путу ва Хаичу.

ПЕТРОГРАД, 14 јуна. — Руски тел. биро јавља од 13 јуна: друга јапанска армија генерала Оку, која долази од југа, повукла се на свој линији. Изгледа, да је Оку напустио мисао, да се уједини с Курокијевом војском. Руска војска заузеле је Сијуматчу. У околини Ђаојанга све је мирно. Дописник „Биржевих Вједомости“ јавља из Ђаојанга, да је добио ову депешу из Портартура од 13 јуна пет сати послје подне: „Наша ескадра ступи у морску битку; опсада Портартура није потпуна; наша војска налази се на 15 врста далеко од тврђава Портартура. Храна за Портартур долази морем без препреке“.

ПЕТРОГРАД, 15 јуна. — Генерал Сахаров јавља главноме штабу: 13. јуна знатна сила непријатељска упутила се је од станице Ванцелин према планинама у правцу сјеверном према кливцу Чапалину; опавило се је да је непријатељ почео ићи

напријед великијем друмом Ђаојанга и достигао је 13. јуна у јутро до Лидијанца; 3 километра сјеверно од Туинцу били су многи сукоби; капетан Јанциковски рањен је и заробљен заједно с доктором Рижковим и са три носача; 2 стријелца су убијена, а поручик Серуковитов и 13 стријелаца рањени су.

ЦИФУ, 16 јуна. — „Рајтер“ јавља: неки Китајци, који су кренули из Портартура 11 јуна, кавују да су 10 јуна ишапше из пристаништа само 4 оклопаче, 5 крстарица и много торпедњача, од којих су се три повратиле веома општећене, али ни једна лађа није потопљена.

ПЕТРОГРАД, 16 јуна. — (Званично). Куропаткин јавља Цару од 14 јуна: јуче војска јапанска поче нападати на нашу авангарду, која се налази пред кланцем Фенчулином и Далином; пошто је наша војска потиснута пред вече према кланцу Далину, јапанска предстража продужила је ићи напријед против наших позиција на кланцу Далину; наша авангарда одупрла се је неко вријеме с једном бригадом пјешадије и три батерије, али пошто видјеше да могу бити опкољени другом војском, повукоше се. Ивиднице су донале, да један дво јужне јапанске војске иде у правцу сјевероисточном, да се уједини с војском Куропаткином; у подне стигла нам је вијест, да је наша коњица отпочела жестоки бој с непријатељем код Сенучена. По свијема вијестима снага јапанска, која маршира против наше војске, састоји се од 8 или 9 дивизија пјешадије и више бригада резерве; резервне трупе истакли су Јапанци сада у прву линију.

ТОКИЈО, 16 јуна. — „Рајтер“ јавља: по приватним вијестима, које нијесу потврђене, говори се, да су Јапанци у недјељу на Портартур нападали и заузеле три предње тврђаве на југозападној страни.

ТЈЕНЧИН, 17 јуна. — „Рајтер“ јавља: говори се да су Руси јуче били потучени на 25 километара источно од Хајченга; услед живог јапанског напредовања, Руси су се од Тачичко уклонили према сјеверу, бојећи се да не буду пресјечени.

ТОКИЈО, 17 јуна. — „Рајтер“ јавља, да се у Токију говори, али не званично, да су три фортице портартурске заузеле у недјељу и то: Чинванчан, Читомчен и Сотчачан; бој је трајао цео дан; Руси су се повукли према западу, изгубивши 40 људи убијених, а број рањених није познат, а Јапанци изгубише 3 официра и 100 војника што рањених, што убијених и узеше два тона.

ЛОНДОН, 17 јуна. — „Стандард“ доноси вијест из Тјенчина и „Делителеграф“ из Токија, да је 12 јуна био жестоки бој на свој линији код Кајинга. Према тој вијести Јапанци су заузеле Кајинг 13 јуна.

ТОКИЈО, 17 јуна. — „Рајтер“ јавља: из Гевана, да се је тамо данас показала владивосточка ескадра и бомбардовао град.

ЛОНДОН, 18 јуна. — „Рајтер“ јавља из Бузванга: поручик Букаров стигао је овамо из Портартура на једној контрааторпедњачи и казује, да вијести о потопљењу и штети руских лађа нијесу истините.

ЉАОЈАНГ, 18 јуна. — „Рајтер“ јавља: Јапанци заузеле кланец Мотијан и напредују друмом Ђаојангским; руска војска ђенерала Келера заузела је тврде позиције, које доминирају друмом; Јапанци намеравају да помету русима саобраћај на сјеверу од Ђаојанга, док Куропаткин с главном снагом оперира код Хаичена.

ТОКИЈО, 18 јуна. — (Званично). Војска јапанска од Такушана заузела је Фенчулинд; Руси, који су се ту били утврдили, показивали су јак отпор, али су јапанске мете последије жестоке топовске ватре успјеле да

их опколе. Руса погубе 90, а заробљено је 6 руских официра и 82 војника; даљи губитци руски нијесу познати. Јапански губитци рачунају се на 170 људи.

— Данас су 6 руских торпедњача стигле под Геваном и бомбардовале га са 200 топовских метака; потопише један вапор, а једна једрењача са три лађе нестале изван пристана; два Корејца и два војника рањена су; штете су незнатне.

ПЕТРОГРАД, 19 јуна. — Куропаткин јавља: 13 јуна пала је велика киша и поплавила пут и наше логоре између Дачичао и Сиујана; киша још непрестано траје. Ђенерал Жилински јавља: потоњијех дана били су жестоки бојеви код Сијаубинтау, између Даљњег и Портартура; Руси су се морали повући са знатним губитцима; Јапанци су такође претрпјели огромне губитке; лагуни који су експлодирани на вријеме, дагли су у ваздух најмање 50 Јапанаца; прошле ноћи са портартурских батерија била је отворена ватра против непријатељских торпедњача. Ђенерал Флуг јавља из Мукдена, да су страве вијести о потопљењу руских лађа и погибији контрадмирала Ухтомског са 700 морнара савршено лажне.

ХОЛШТАЈН, 15 јуна. — Краљ Едуард стигао је. На станици дочекао га је цар Вилхелм с књажевима. У вече био је објед на „Хохенцолерну“. Цар и краљ измијенили су срдачне здравце.

КРУШЕВАЦ, 15 јуна. — Краљ Петар са свим министрима стигао је овамо, да присуствује открићу споменика косовским јунацима.

КРУШЕВАЦ, 15 јуна. — Јутрос је стиврен споменик косовским јунацима; открићу је присуствовао краљ, министри и мноштво народа; Краљ је држао говор, у коме је истакао значај ове свечаности, као и то, да ће Србија, свјесна своје славне прошлости и своје улоге у будућности, увијек радити све ово, што се односи бољитку српскога народа у опште. Краљ се нада, да ће Турска заједно с европским представницима, побољшати живот српскога народа у њеним покрајинама. Србија је елемент мира и реда на Балкану и стараће се да отклони сва ова изазивања, која би је могла с тога пута скренути. Краљ је завршио свој говор повјављујући становницима Крушевца да брижно чувају овај свештени споменик, који служи као јемство боље српске будућности, потсећајући Србе на све успомене и опомене које им Косово пружа.

ВЕЧ, 16 јуна. — Тесар је подарио султаночим синовима Абдур-Рахим ефенди и Ахмед Нуреддин ефенди ленту ордена Франца Јосифа, великоме вевиру Ферид-паши ленту ордена св. Стевана, министру иностраних дјела Тефик-паши ленту Леополдова ордена, великом церемонијастеру Ибрахим-беју орден Гвонде не Круне I степена.

КИЛ, 17 јуна. — Краљ Едуард отпутовао је у Инглеску у 6½ сати изјутра.

МОСКВА, 17 јуна. — Јуче је овдје била страшна олуја с градом. У вароши и околина рањено је градом 80 чељади, која су однесена у болвицу; донало се, да је троје чељади убијено на мртво; по сусједним селима биће погинуло око 150 чељади.

ПАЗИЗ, 18 јуна. — „Хавасова агенција“ јавља из Петрограда: ноћу између 16 и 17 јуна догодио се у Кронштаду страпан пожар; пожар је проузроковала експлозија, која је раврушила један дво арсенала и хемијске лабораторије. Мисли се, да је то дјело злочина.

Школска објава.

К. Ц. Државној Гимназији на Цетињу потребно је у 1904—5 школској години пет наставника:

1. Два професора за латински и грчки језик, уз који живи (српски, руски, њемачки, француски и талијански);

2. Један професор за природне науке уз математику и физику;

3. Један учитељ за цртање и калиграфију;

4. Један учитељ за музику и цјевање.

Првијенство ће уопште имати они наставници, који су већ с успјехом радили у којој гимназији.

Пријаве треба улутити канцеларији Министарства Просвјете и Црквенијех Послова на Цетињу до 1. августа о. г.

Цетиње, 25 маја 1904. г.

Број 2008.

Министарство Просвјете и Црквенијех Послова.

(4—8)

О Б Ј А В А.

У понеђељник 21. јуна т. г., а у присуству нарочитог изасланика Министарства Војног давати ће се у команди II-ог баталиона Стојеће војске у Подгорици на јавној лицитацији контракти: хлеба, меса, ориза, пшенице, кафе, цукра, млици, пасуља, уља слатког, фуражи (воби, свијена, сламе за простирку) и т. д. у оноликој количини, колико буде потребито за онај баталион у тецају од 1. августа 1904 до са 31. децембра 1904. Месо, хлеб и фураж лицитираће се свакоје посебно, а све остало у једној групи.

Подувимаџама меса и хлеба тражи се кауција по од двије стотине наполеона у готовом новцу, или триста у сигурној валови, а подувимаџама фуражи и све остале хране по стотина наполеона у готовом новцу или стотина и педесет у сигурној валови.

Истовјетни контракти за издржавање обије батерије и коња Стојеће

артиљерије давати ће се у Никшићу у четвртак 24. Јуна т. г.; а за подујављање: Дворске страже, Војничке школе, I-ог баталиона Стојеће војске и Музике — на Цетињу (у команди I-ог баталиона) у четвртак 1. јула т. г.

Лицитација ће се вршити прилагодним командама у овначене дане, почевши од 8 сахати из јутра; а на три дана раније у свакој од помених команди моћи ће се видјети изложени узори и каквоћа појединих артикала, као год и контрактски услови са одговарајућим обавезама.

Из Административног одјељења

Министарства Војног.

Цетиње, 27 маја

Број 1788.

1904 год.

Број Ад од. 510

1904—IV—9.

Приватне објаве.

О Г Л А С.

Из слободне руке продајем у Никшићу—Глибавцу 30 рала земље — и једну клачену кућу — као и право на копов. — Обратити се потписаном на Ријелу.

Dr. Кустуђић.

Р. 27

Бр. 54

3—8

С Т Е Ч А Ј.

За овдашње Пјевачко Друштво „Бранко“ тражи се један учитељ за предавање ноталног пјевања.

Годишња му је плата 1600 круна, а поред тога слободан ће бити у вароши држати приватна предавања у своју корист.

Првијенство ће имати они, који су специјално спремни по српској музици и практични у предавању ноталног пјевања и музике.

Позивају се они, који би жељели на то мјесто компетовати, да се пријаве писаном до 1. августа ове године са потребним својим документима.

Подгорица, 1 јуна 1904 г.

У име одбора за реорганизацију

Пјевачког Друштва „Бранко“.

Крсто Поповић, свештеник.

Р. 89

Бр. 62

1—3

Ј А В Н А В Л А Г О Д А Р Н О С Т.

Приликом смрти нашег никад неваборављеног сина, односно брата и унука

МИЋА ПЕТРОВИЋ — ЊЕГОША

који се је у 20 години свога млађаног живота преселио у вјечност, не можемо пропустити, а да у овој нашој преголемој жалости, срдачну хвалу не изјавимо свима који нам било лично, било телеграфично изјавише своје саучешће, и тијем олакшаше бол и тугу нашу.

Особита хвала никшићском грађанству која се до последњег издасаја не одмицаше од покојниковог одра и који га тако, на дивни начин до вјечне куће допрати.

Особита хвала никшићском свештенству, као и обласном љекару г. Радловићу.

Такође вјечита хвала никшићским Мухамеданцима, који диван вијенац положише на покојниково одар, као и Римокатолицима.

Особита хвала баталиону никшићске Жупе, који положи — у знак искреног саучешћа, вијенац на одар покојников; и баталионима: Требјешком, Никшићском, Луковском, Пјешивачком, Рудинском Трпачком, Граховском и Бањском, као и браћи Његушима, која у вишем броју покиташе и покојника на тако достојан начин оплакаше и испратише до вјечне куће.

Особита благодарност свима, који нам ма на који начин изјавише своје саучешће.

О ж а л о ш т е н и:

Војв. Ђуро Петровић

са осталим родбичом.

Студенци.

Р. 173.

Бр. 63

1—1